

Strategi for Dark Sky Møn og Nyord

MØRKE AF GULD

MØRKE AF GULD
Strategi for Dark Sky Møn og Nyord

Udgivet af Vordingborg Kommune
Udarbejdet af Center for Kultur, Fritid og Udvikling

FORORD

På Møn og Nyord har vi noget, som mange steder i verden har mistet: et nattemiljø, hvor stjernerne står klart, naturen får ro, og mennesker kan finde fordybelse og fornemme deres egen plads i universet.

Dark Sky-udpegningen er både en anerkendelse og et ansvar. Den forpligter os i Vordingborg Kommune til at passe på mørket – ikke kun for vores egen skyld, men for kommende generationer, for biodiversiteten og for de mange besøgende, som søger netop de kvaliteter, vores område tilbyder.

Denne strategi samler vores fælles retning. Den bygger på lokal forankring, viden og et stærkt ønske om at skabe balance mellem beskyttelse og udvikling. Dark Sky rummer et potentiale for bæredygtig turisme, for læring og formidling, store oplevelser, for nye samarbejder og for et område, der udvikler sig med respekt for det, der gør det særligt.

Strategien er resultatet af dialog, fælles refleksion og en dyb kærlighed til stedet. Den er et løfte om, at vi sammen vil værne om nattemørket – som naturressource, som kulturarv og som kilde til store oplevelser. Med denne strategi ønsker vi at sikre, at Møn og Nyord også i fremtiden er steder, hvor mørket får lov til at være mørkt, og hvor stjernerne stadig kan vise vej.

Underskrevet af formandskabet i LTB udvalget.

INDHOLDSFORTEGNELSE

Forord	3
Baggrund	5
Vision, formål og værdigrundlag	6
Indsatsområder	7
Organisering	10
Kommunikation og logo	12

Baggrund

Møn og Nyord blev i 2017 udnævnt som Nordens første 'International Dark Sky Park' og 'Dark Sky Community' af organisationen Dark Sky International. Udnævnelsen bekræfter, at Møn og Nyord er et af de bedste steder i verden til at opleve det naturlige og uforstyrrede nattemørke, og er samtidig en anerkendelse af den store lokale indsats for at undgå lysforurening og bevare den mørke nattehimmel.

Dark Sky Møn og Nyord udgør en del af Vordingborg Kommune. Hele Møn er udpeget Dark Sky Community, og de to certificerede Dark Sky Parker har et samlet areal på 11 km² der fordeler sig i områder på hhv. Nyord og i Klinteskoven. Parken i Klinteskoven rummer samtidig Møns Klint UNESCO Verdensarv og er kerneområde i Møn UNESCO Biosfære. Parkerne omfatter således en artsrig og mangfoldig natur, hvilket understreger, at den uforstyrrede mørke nattehimmel er vigtig for det naturlige miljø.

- Mørket er afgørende for biodiversiteten fordi mange dyr er afhængige af mørke nætter for at finde føde, orientere sig og opretholde deres naturlige rytmer.
- Mørket er også vigtigt for mennesker: nattemørket styrker søvn, trivsel og muligheden for at opleve en stjernehimmel, som er forsvundet mange steder.
- Nattehimmelen er en del af vores kulturarv fordi den gennem hele menneskets historie har formet vores fortællinger, vist vej, formet vores videnskab, og vores fælles forståelse af verden.
- Belysningsniveauer, der er højere end nødvendigt, og lys, der skinner, når og hvor det ikke er nødvendigt, er spild af energi, og kan have økonomiske og miljømæssige konsekvenser.

De to Dark Sky Parker er blevet udpeget med baggrund i mørkemålinger, der dokumenterer, at nattehimmelen her er uforstyrret med en udmærkelse af Guld.

Dark Sky International:

En Dark Sky Park er defineret som et område, der rummer en enestående eller særlig kvalitet af stjerneklare nætter og et natligt miljø, der er specielt beskyttet for sin videnskabelige, naturlige, uddannelsesmæssige og kulturelle arv, og hvortil der er offentlig adgang.

Et Dark Sky Community er et lokalsamfund, der har vist engagement i bevarelsen af nattehimmelen gennem implementering af krav og kriterier for udendørs belysning, formidling af vigtigheden af og mulighederne for at beskytte mørket, samt lokal opbakning hertil – og som kan fremstå som et godt eksempel for omkringliggende lokalsamfund

Vision

Mørket på Møn og Nyord er mere end blot fraværet af lys – det er en værdifuld ressource, der giver unikke oplevelser, understøtter biodiversitet og menneskers trivsel. Mørket og den enestående nattehimmel er samtidig et væsentligt kendetegn for Møn og Nyord, der tiltrækker besøgende, skaber stolthed og giver området en unik identitet. Visionen for Dark Sky Møn og Nyord er formuleret som følger:

Møn og Nyord, hvor det uforstyrrede nattemørke bevares, fremmes og formidles til gavn for biosfæren – mennesket og naturen. Et levende Dark Sky fællesskab for oplevelser og viden om nattens natur og stjernehimlen.

Formål

På denne baggrund bygger strategien på ét overordnet formål:

at bevare det uforstyrrede nattemørke

Værdigrundlag

Strategien omsættes til handling gennem en række indsatser, der alle bygger på et fælles værdigrundlag: viden og kvalitet, fællesskab og lokal forankring — samt en grundlæggende balance mellem at beskytte nattemørket og samtidig skabe udvikling, der respekterer områdets særlige karakter.

Indsatsområder

1. Beskyttelse og forvaltning af nattemørket

Formål: Sikre og fremme mørke kvaliteten

Indsatser:

- Løbende måling og monitorering af nattemørke
- Vejledninger for udendørs belysning (offentlig og privat)
- Rådgivning til borgere, sommerhusgæster, foreninger og erhverv
- Udviklingsprojekter for fremme af Dark Sky-venlig belysning
- Indarbejdelse af 'Dark Sky fremme' i kommuneplan, naturforvaltning, lokalplaner og byggetilladelser mv.
- Mørkevenlig belysning langs alle kommunale veje
- Dialog med Vejdirektoratet for implementering af mørkevenlig belysning langs statsveje
- Årlig afrapportering til DarkSky International samt det politiske fagudvalg i Vordingborg Kommune

Mål:

- Ingen forringelse af mørke kvaliteten
- Øget opmærksomhed på lysforurening hos borgere, sommerhusgæster, foreninger og erhverv
- Konkrete handlemuligheder synliggjort
- Dark Sky-fremmende tiltag integreret i naturbeskyttelsesindsatser og øvrig kommunal planlægning
- Fastholdelse af certificering hos DarkSky International

2. Formidling, læring og fællesskab

Formål: Skabe et levende Dark Sky-fællesskab med en fælles forståelse af mørkets værdi, en oplevelse af fælles ansvar og en fælles stolthed

Indsatser:

- Kurser for Mørkeguider
- Uddannelse af Dark Sky-ambassadører i samarbejde med UNESCO Biosfære Møn
- Frivilligfællesskab i Dark Sky Netværk
- Undervisnings- og oplevelsesforløb til skoler og dagtilbud
- Borgerrettede lokale arrangementer, info- og netværksmøder, udstillinger mm.
- Deltagelse på Folkemøde Møn samt andre fora og platforme
- Vidensdeling med relevante organisationer og forskere
- Formidling og kommunikation af viden og oplevelser digitalt, via bl.a. hjemmeside og analogt via skilte, foldere mv.

Mål:

- Øget forståelse af / viden om mørkets betydning for:
 - nattens natur
 - menneskers sundhed og trivsel
- Øget interesse i nattemiljø og himmelrummet
- Stigende engagement og deltagelse ved events og aktiviteter
- Flere Dark Sky-ambassadører
- Øget lokal forankring, stolthed og ejerskab

3. Oplevelser og bæredygtig turisme

Formål: Skabe kvalitetsoplevelser der formidler værdien af Dark Sky uden at belaste mørket og nattemiljøet, for både lokale og gæster

Indsatser:

- Årlige events (som Mørke Festival, Nat i Naturen, Stjernevig, mørkevandringer m.fl.)
- Skabe tilgængelige Dark Sky - Hot Spots
- Etablering af Tusmørkeruter på Møn og Nyord
- Udvikling af Dark Sky-oplevelsesprodukter i samarbejde med lokale aktører, lodsejere, Naturstyrelsen, Visit Sydsjælland og Møn, m.fl.
- Udvikle produkter der understøtter og formidler værdien af Dark Sky

Mål:

- Øget synlighed af Dark Sky Møn og Nyord
- Øget udbud af, og tilgængelighed til kvalitetsoplevelser af mørket og nattehimmelen
- Øget udbud af oplevelsesmuligheder på egen hånd
- Øget værditurisme (kvalitet frem for kvantitet) ved at tiltrække natur-, kultur- og kvalitetsbevidste besøgende
- Bidrage til helårsturisme ved at skabe 'Reason to stay'

Organisering

Dark Sky indsatsen er forankret i Vordingborg Kommune, Center for Kultur, Fritid og Udvikling som varetager projektledelsen. Politisk har Dark Sky Møn og Nyord ophæng i Udvalget for Lystbådehavne, Turisme og Bymidter.

Lokalt er Dark Sky Møn og Nyord understøttet af en Koordinationsgruppe bestående af relevante lokale aktører med viden og engagement i Dark Sky.

Vordingborg Kommune har ansvaret for at strategien realiseres. Nogle af de skitserede indsatser lægger op til et samarbejde med andre aktører, nogle indsatser kræver et samarbejde med andre aktører og nogle indsatser vil også være afhængige af ekstern finansiering. Strategien med indsatser og mål evalueres i Center for Kultur, Fritid og Udvikling i samarbejde med Koordinationsgruppen hvert 5. år.

INDSATSER	VORDINGBORG KOMMUNE	I SAMARBEJDE MED ANDRE AKTØRER
Beskyttelse og forvaltning af nattemørket		
Løbende måling og monitorering af nattemørke	X	
Vejledninger for udendørs belysning (offentlig og privat)	X	
Rådgivning til borgere, sommerhusgæster, foreninger og erhverv	X	X
Udviklingsprojekter for fremme af Dark Sky-venlig belysning	X	X
Indarbejdelse af 'Dark Sky fremme' i kommuneplan, naturforvaltning, lokalplaner og byggetilladelser mv.	X	
Mørkevenlig belysning langs alle kommunale veje	X	
Dialog med Vejdirektoratet for implementering af mørkevenlig belysning langs statsveje	X	
Årlig afrapportering til DarkSky International	X	

Formidling, læring og fællesskab		
Kurser for Mørkeguider	X	X
Uddannelse af Dark Sky-ambassadører i samarbejde med Møn UNESCO Biosfære	X	
Frivilligfællesskab i Dark Sky Netværk	X	X
Undervisnings- og oplevelsesforløb til skoler og dagtilbud	X	X
Borgerrettede lokale arrangementer, info- og netværksmøder, udstillinger mm.	X	X
Deltagelse på Folkemøde Møn samt andre fora og platforme	X	
Vidensdeling med relevante organisationer og forskere	X	
Formidling og kommunikation af viden og oplevelser digitalt, via bl.a. hjemmeside og analogt via skilte, foldere mv.	X	X
Oplevelser og bæredygtig turisme		
Årlige events (som Mørke Festival, Nat i Naturen, Stjernebig, mørkevandringer m.fl.)	X	X
Skabe tilgængelige Dark Sky - Hot Spots	X	X
Etablering af Tusmørkeruter på Møn og Nyord	X	X
Udvikling af Dark Sky-oplevelsesprodukter i samarbejde med lokale aktører, lodsejere, Naturstyrelsen, VISM m.fl.		X
Udvikle produkter der understøtter og formidler værdien af Dark Sky		X

Vordingborg Kommune kan inden for rammerne af Dark Sky understøtte aktiviteter, der bidrager til formidling, fælles udvikling og offentligt tilgængelige initiativer knyttet til Dark Sky Møn og Nyord. Kommunale midler kan ikke anvendes til direkte støtte af private virksomheders drift, markedsføring eller investeringer.

Kommunikation og logo

Vordingborg Kommune er ansvarlig for kommunikationen, som skal understøtte en bevægelse fra viden til handling. Kommunikationen skal sikre at strategiens værdigrundlag formidles, og fastholde Dark Sky Møn og Nyords brandingmæssige værdi.

Kommunikation sker gennem både digitale og fysiske kanaler, der omfatter hjemmeside (darksky.nu), Dark Sky Møn og Nyord og Vordingborg Kommunes kanaler på sociale medier, skiltning i landskabet, trykte materialer samt gennem Visit Sydsjælland og Møn.

Dark Sky logoet

Logoet for Dark Sky Møn og Nyord er udviklet for at styrke identitet og branding. Logoet kan udleveres til virksomheder, organisationer, private og andre aktører, der aktivt arbejder for at fremme Dark Sky-formålet. For at anvende logoet forpligter man sig til at bakke op om værdigrundlaget for Dark Sky Møn og Nyord og bidrage til at beskytte, formidle og repræsentere interesserne for bevarelse af nattemørket. Logoet skal således fungere som et synligt tegn på engagement i det fælles arbejde for at bevare og fremme det naturlige nattemørke og nattemiljø.

**DARK SKY
MØN & NYORD**

Vordingborg Kommune

Postboks 200

Valdemarsgade 43

4760 Vordingborg

Tlf. 55 36 36 36